

**Maria Curie-Skłodowska
University**

**Lublin Science
and Technology Park S.A.**

International research and practice conference

**MODERN METHODS, INNOVATIONS
AND OPERATIONAL EXPERIENCE
IN THE FIELD OF PSYCHOLOGY AND PEDAGOGICS**

October 20-21, 2017

**Lublin, Republic of Poland
2017**

International research and practice conference «Modern methods, innovations and operational experience in the field of psychology and pedagogics» : Conference proceedings, October 20-21, 2017. Lublin: Izdevnieciba «Baltija Publishing». 236 pages.

Organising Committee

- dr inż. Arkadiusz Małek, Dyrektor Działu Rozwoju, Lubelski Park Naukowo Technologiczny S.A.
- dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. nadzwyczajny, Prorektor ds. Ogólnych UMCS
- prof., dr hab. Jan Adamowski, profesor nadzwyczajny Kierownik Zakładu Kultury Polskiej UMCS
- prof., dr hab. Maria Cymborska-Leboda, profesor zwyczajny Kierownik Zakładu literatury i kultury Rosyjskiej XX-XXI w. UMCS
- prof., dr hab. Henryk Gmiterek, profesor zwyczajny Zakład historii XVI – XVIII w. UMCS
- dr hab. Mariusz Korzeniowski, profesor nadzwyczajny UMCS Kierownik Zakładu Historii krajów Europy Wschodniej UMCS

Each author is responsible for content and formation of his/her materials.
The reference is mandatory in case of republishing or citation.

Література:

1. ІКАО «Керівництво з навчання членів кабінного екіпажу з урахуванням аспектів безпеки Doc 10002 A/N 502». – 20014
2. Проект Закону України «Про професійну освіту» від 06.10.2015 № 3231 ВР [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56697
3. Лукянова Л.Б. Концепція освіти дорослих в Україні / Л. Б. Лукянова; Ін-т пед. освіти і освіти дорослих НАПН України. – Ніжин: Лисенко М. М., 2011. – 22, [2] с.
4. Маркова А.К. Психологія професіоналізму. – М., изд-во Знание, 1996. – 308 с.

ПРИНЦИПИ ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ЯК ОСНОВНОЇ ФУНКЦІЇ УПРАВЛІННЯ У ГАЛУЗІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Соловей Ю. О.

аспірант кафедри дошкільної освіти

*Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
м. Черкаси, Україна*

Обов'язковою функцією державного управління у галузі дошкільної освіти є контроль. Про це наголошується у законах України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», наказах Міністерства «Про затвердження Порядку державної атестації дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних навчальних закладів», «Про затвердження «Примірного положення про порядок звітування керівників дошкільних, загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладів перед педагогічним колективом та громадськістю», «Інструкції про ділову документацію в дошкільних закладах»; Положенні про дошкільний навчальний заклад. При цьому контроль є елементом зворотного зв'язку, що дає змогу своєчасно відреагувати на будь-які зміни чи відхилення від запланованого шляху досягнення поставлених цілей розвитку дошкільних навчальних закладів (ДНЗ), а також основних напрямів та видів діяльності закладу виступає за діяльністю дошкільних навчальних закладів [6, с. 9]. Тобто, контроль це процес перевірки та зіставлення фактичних результатів із запланованими або встановленими стандартами [2, с. 135].

Державний контроль за ДНЗ здійснюється Міністерством освіти і науки України, центральними органами виконавчої влади, яким підпорядковані дошкільні навчальні заклади, Державною інспекцією навчальних закладів, районними державними адміністраціями та підпорядкованими їм органами

управління освітою, органами місцевого самоврядування [3, с. 18]. Держаний контроль забезпечує систематичну перевірку діяльності ДНЗ як структурного підрозділу для визнання спроможності здійснювати освітню діяльність.

Оцінюванню результатів діяльності дошкільного навчального закладу підлягають усі суб'єкти та об'єкти управлінського впливу, що створюють певну ієрархію зв'язків освітньої системи. Особливо важливим є реалізація контролю у формі атестації, ліцензування та інспектування на рівні районних, міських і обласних відділів освіти, які безпосередньо взаємодіють із дошкільними закладами [6, с. 9].

Вимоги, які ставляться до різних типів дошкільних навчальних закладів відображені в нормативних правових документах органів управління та регламентуються нормативними правовими документами дошкільної установи [1, с. 10].

Актуальність зазначеної проблеми підтверджують наукові розвідки вітчизняних науковців, які приділяють достатню увагу забезпеченню контролю в освіті та активно досліджують функції державного управління (Л. Белова, В. Божинський, В. Гончарук, Д. Дзвінчук, Г. Касьянов, С. Крисюк, О. Поступна, Н. Протасова, О. Сахарук та інші). Загальні аспекти державного контролю за діяльністю дошкільних навчальних закладів розглядають І. Бех, Т. Дем'янюк, Г. Єльнікова, Л. Карамушка, О. Кононенко та інші.

Науковець І. Михайлик [5] наголошує, що діюча в Україні система контролю за якістю та ефективністю здійснюваної освітньої діяльності залишає значну владу в руках центральних керівних органів. Стає більше зрозуміло, що навчальні заклади повинні нести відповідальність не перед вищими керівними структурами, а перед громадськістю та споживачами [5, с. 355].

Відомо, що державний контроль, як і будь-яка структурна одиниця системи державного управління передбачає наявність певних принципів, дотримання яких забезпечить ефективне управління діяльністю дошкільних навчальних закладів. Принципами державного контролю є закономірності, відносини, взаємозв'язки, керівні засади, на яких ґрунтуються процес управління та здійснюється перевірка. При цьому принципи не повинні сприйматися як постулати. На кожному етапі розвитку суспільства і держави виникає потреба у виокремленні та обґрунтуванні принципів державного контролю за діяльністю ДНЗ [4, с. 37].

А. Гуз [1] виділяє такі принципи державного контролю за діяльністю дошкільних навчальних закладів різних типів:

- стратегічна спрямованість контролю (зосередженість на головних напрямках удосконалення й оновлення освітнього процесу, що пов'язані з річними завданнями);
- цільова, предметна, персональна і тимчасова визначеність контролю (успішною діяльністю буде за умови точно визначених: а) мети і завдань контролю; б) предмету контролю; в) складу контролюючої і контрольованої груп; г) терміну контролю);

- системність контролю (розгляд освітнього процесу як цілісної системи, а об'єкт контролюючої діяльності як невід'ємну частину даної системи);
- демократичність і толерантність (зміщення центру ваги з адміністративного контролю на колективні форми контрольної діяльності);
- об'єктивність (інформація, отримана у результаті цілеспрямованих спостережень і як підсумок продуманої системи контролю, повинна бути реальною і об'єктивною);
- позитивний результат здійснюваної перевірки (сприяє створенню позитивних результатів в освітньому процесі, підвищенню якості освітньої діяльності) [1, с. 11–13].

Академік М. Фіцула [7] виокремлює такі принципи державного контролю в управлінні дошкільними навчальними закладами різних типів:

- принцип державотворення (діяльність закладу спрямовується на утвердження і розвиток державності України);
- принцип науковості (урахування під час організації навчально-виховного процесу в початкових закладах досягнень педагогіки, психології, методик викладання навчальних предметів, фізіології, гігієни, кібернетики та інших наук, які дають змогу здійснювати цей процес на наукових засадах);
- принцип цілеспрямованості (постановка перед педагогічним колективом близької, середньої й далекої перспектив, розв'язання конкретних завдань для їх досягнення);
- принцип оптимізації (створення у ДНЗ належних умов для забезпечення його працівникам можливостей для ефективної діяльності);
- принцип ініціативи й активності (наявність цих якостей у керівництва закладу та створення умов для творчих пошуків усіма педагогами);
- принцип об'єктивності в оцінюванні виконання працівниками дошкільного закладу освіти своїх обов'язків (систематичний контроль за діяльністю працівників ДНЗ, об'єктивна оцінка її результатів, гласність і врахування думки педагогічного колективу);
- принцип поєднання колегіальності з персональною відповідальністю (відповідальність завідувача за навчально-виховну діяльність перед державними органами) [7, с. 395–396].

Використання згаданих принципів державного контролю у галузі дошкільної освіти дасть змогу якісно та чітко здійснювати контролюючу функцію задля покращення роботи дошкільних навчальних закладів.

Отже, принципи державного контролю в управлінні дошкільною установою носять об'єктивний характер та мають підкріплюватися ефективною роботою досвідчених фахівців із даної галузі, а дотримання цих принципів державою сприятиме прозорості проведення контролю за діяльністю дошкільних закладів різних типів в Україні.

Література:

1. Гуз А. А. Система контролю в дошкільному закладі : учебно-методическое пособие / А. А. Гуз. – Минск, 2010. – 178 с.
2. Житко И. В. Планирование работы дошкольного учреждения : пособие [для педагогов дошкол. Учреждений] / И. В. Житко. – Минск : Университетское, 2001. – 184 с.
3. Кабінет Міністрів України «Положення про дошкільний навчальний заклад № 305 від 12 березня 2003 р.» // Все для вчителя. – 2011. – № 25–27. – С. 17–18.
4. Мельник А. Ф. Державне управління / А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський, А. Ю. Васіна, Л. Ю. Гордієнко. – Київ : Знання-Прес, 2003. – 343 с.
5. Михайлик І. М. Класифікація функцій державного управління системою загальної середньої освіти / І. М. Михайлик // Державне управління та місцеве самоврядування : тези X Міжнар. наук. конгресу. – 2010. – 26 березня. – С. 355.
6. Панченко А. Г. Державний контроль в системі управління загальноосвітніми навчальними закладами : автореф. дис. ... канд. держ. упр. : спец. 25.00.04 «міське самоврядування» / А. Г. Панченко. – Запоріжжя, 2010. – 23 с.
7. Фіцула М. М. Педагогіка : навчальний посібник [для студентів вищих педагогічних закладів освіти] / М. М. Фіцула. – К. : Академія, 2002. – 528 с.

ЕТНОПЕДАГОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ОРГАНІЗАТОРА В СИСТЕМІ ОСВІТИ

Ткаченко О. М.

*доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти
Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка
м. Кропивницький, Кіровоградська область, Україна*

Інтеграція української системи освіти до світового освітнього простору, потреба в розв'язанні глобальних проблем входження людини в соціальний світ, що пов'язані з тенденціями до етнічного відродження, інтенсифікації міжетнічних контактів, адаптації людини в багатонаціональному світі, зумовлюють необхідність підготовки компетентного фахівця в галузі освіти, що є носієм своєї національної культури та спроможний ураховувати у професійній діяльності педагогічні надбання різних народів. Традиційна етносоціальна структура українського суспільства, новітні міграційні процеси, специфіка діяльності організатора в системі освіти актуалізує його етнопедагогічну компетентність.